

EDICIJA NORDIC NOIR

Knjiga Nº 11

www.dokaz.rs



ZA IZDAVAČA

Nataša Atanacković

Nebojša Zorić

PREVOD

Igor Solunac

LEKTURA

Milica Milosavljević

KOREKTURA

Dokaz izdavaštvo

DIZAJN KORICA I PRELOM

Blend Graphics

ŠTAMPA

DMD Štamparija, Beograd

Beograd, 2023. | Tiraž 1500 | Prvo izdanje

The cost of this translation was supported by a subsidy
from the Swedish Arts Council, gratefully acknowledged.

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati
u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti izdavača.

Naslov originala:

STINA JACKSON

ÖDESMARK

Copyright © Stina Jackson 2020

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, Dokaz izdavaštvo

ISBN: 978-86-81518-18-2

STINA DŽEKSON
POSLEDNJI SNEG

Sa švedskog preveo
Igor Solunac

DOKAZ IZDAVAŠTVO
Beograd, 2023.

Mami i tati

*To odakle dolaziš više ne postoji,
to kuda te naum vodi više nije tamo,
a to gde si ništa ne valja ako odatle ne možeš pobeći.*

Flaneri O'Konor, *Mudra krv*

PRVI DEO

RANO PROLEĆE, 1998.

Devojka hita kroz noć. Mesec joj se bledo smeši dok izbegava barice koje je otopljeni sneg ostavio za sobom. Prodavnica koja radi čitavu noć neonskom svetlošću obasjava pusti krajolik. Ulazi unutra i kupuje konzervu *koka-kole* i paklicu crvenog *marlboro*a. Prodavac u noćnoj smeni posmatra je ljubaznim očima od kojih obara pogled. Izlazi na polje i zastaje kod osvetljene perionice automobila, pripali cigaretu i izbaci dim ka noćnom nebu. Pogled joj zastaje na kamionu za vuču koji stoji parkiran ispred benzinske stanice. Na prednjem sedištu spava muškarac. Na glavi ima tamni kačket, a brada mu se oklembesila ka grudima. Devojka baca dopola popušenu cigaretu na tlo i nagazi je. Barice svetlucaju poput ulja na svetlosti uličnih svetiljki dok hoda po asfaltu. U daljini se čuje bruj ponekog automobila i ništa više. Od napetosti je podilaze žmarci. Pošto je prišla kamionu, uhvati se za spoljnje ogledalo i zakorači na stepenik tako da joj je lice u ravni usnulog muškarca. Izbliza vidi da je mlađi nego što je mislila, obraza obraslih retkom bradicom i sa blistavom minđušom na uvetu.

Vidi kako joj se pobeledi zglavci približavaju staklu. Slabašno je pokucala, ali se muškarac svejedno silovito trgne, kačket mu spadne s glave i otkrije proređenu kosu. Nekoliko puta trepne, a zatim spusti prozor.

„Šta se dešava?”

Od navale adrenalina joj je teško da se osmehne. Ruka kojom se čvrsto drži za retrovizor je već boli.

„Da nisi možda raspoložen za društvo?”

Zuri u nju poluotvorenih usta. Isprva izgleda kao da će se pobuniti, ali onda klimne glavom ka suvozačevim vratima.

„Uđi, onda.”

Obišla je kamionet sa procvetalim očekivanjem u stomaku, osvrnula se da vidi prate li je oči iz senke, ali jedina osoba koju je primetila bio je noćni radnik, a on nije izvirivao iz kućice. Bilo je skoro dva sata noću i ni traga od drugih automobila.

Muškarac je teško disao na usta kad je sela pored njega.

„I tako, a ko si ti?”

„Samo devojka.”

Kabina se ispunila mirisom toplog daha.

„To vidim.”

Delovao je smušeno, dlanovima je trljao oči i posmatrao je iskosa, kao da posmatra nepoznatu životinju koju ne želi da razjari.

„A kako to da želiš da sediš ovde sa mnom?”

„Deluješ mi usamljeno.”

Odmerila ga je pogledom, zaključila da deluje uplašeno i to joj je ulilo hrabrost. Nasmejao se i prstima nervozno prošao kroz bradu posmatrajući je.

„Znači, nisi od onih koje naplaćuju usluge?”

Poklopila mu je šaku dlanom. Srebrno prstenje zablistalo je između njih poput suza u tami i ponadala se da on ne oseća kako krv struji kroz nju.

„Ne, nisam takva.”

Ima dosta prostora u zadnjem delu kabine. Povija je preko uzanog ležaja i teško pritiska kukove dok prodire u nju. Ne skidaju odeću, pantalone ostaju oko članaka, kao da se boje da će ih neko uhvatiti. Ona podiže pogled i vidi kako joj se dete smeši s fotografije. Debeljuškastim ručicama grli čokoladnog labradora i izgleda kao da se zajedno osmeju. Nije prošlo mnogo pre nego što je zastenjao i izvukao se – brzo, tako da je tečnost završila na podu. Ona se saginje i navlači pantalone. Opasno je blizu da se rasplače, pa guta suze kako bi se obuzdala.

Muškarac deluje ushićeno. Ruke odišu novim samopouzdanjem dok zakopčava kaiš, poput tinejdžera koji je prvi put imao seks. Začuđuje je to. Koliko su slični. Muškarci.

Sedaju u prednji deo kabine i puše. S druge strane velikih prozora svet je taman i vlažan. Oseća peckanje u donjem stomaku, ali joj se više ne plače.

„Kud voziš dalje?”

„Haparanda.”

Govori pomalo smešnim dijalektom, kao da peva reči.

„Hoćeš sa mnom?”, dodaje.

Ona okreće glavu i otpuhne dim.

„Idem dalje od Haparande.”

Zubi mu sjaje u mraku. Ovako nešto nikad nije uradio. Ona već vidi kako ga obuzima griža savesti. Njegov glas pokušava da zabašuri ono što se upravo dogodilo i klima glavom ka benzinskoj stanici.

„Mislio sam da uzmem sebi nešto za jelo, hoćeš i ti?”

„Može zemička sa cimedom.”

„Dobro, uzeću ti.”

Izvlači ključeve iz brave za paljenje i zadovoljno joj se osmehuje dok otvara vrata i izlazi. Noge su mu malo krive ka unutra, a izgleda da mu ne smeta što pljaska po baricama. Devojka ga posmatra dok nestaje u prodavnici i premišlja se da li da ipak pođe. Mogla bi da ode s njim u Luleo. Čula je da je to prilično veliki grad, a u gradovima možeš lako da nestaneš.

Sumrak je bio najgori. Spoznaja da je još jedan dan izgubljen. Još jedan dan poput svih drugih. Stajala je na svom mestu za kasom i trudila se da je ne uznemirava tama koja se polako spuštala sa spoljnje strane prozora radnje. Stajati pod prodornom svetlošću sijalice bilo je isto kao i biti na sceni. Ljudi koji bi zastali da promisle videli bi je na svetlu, njene umorne pokrete i vrludav pogled. Tanku kosu koja više nije dopirala do ramena i lažni osmeh koji je zatezao obraze. Oni su nju videli, a ona je njih mogla samo da nasluti.

Benzinska stanica nalazila se usred mestašceta i znala je imena skoro svima koji bi prošli kroz vrata, ali nije ih poznavala. Možda su oni mislili da poznaju nju. U svakom slučaju, znala je šta se šuška. O Bjernlundovoj ćerki kojoj je čitav svet bio pod nogama, ali nikad se u njega nije otisnula. Sad je, međutim, bilo kasno jer su je i lepota i snaga polako napuštale. Pjesma je utihnula. Jedino što je stekla bilo je dete, sinčić, ali bog sveti zna kako se to dogodilo jer nikad nije imala momka. Bar ga niko nije video. Dečaćić se rodio iz čiste praznine i uprkos brojnim glasinama koje su kružile unaokolo, nije se saznalo ko mu je otac. Radilo se o neprijatnom pitanju zbog kojeg i dan-danas zaiskri rasprava. Jedino oko čega su svi mogli da se saglase u obližnjim zaseocima je da Liv Bjernlund nikad neće biti kao običan svet. Možda bi im je čak i bilo žao da nije bilo novca. Teško je sažaljevati nekoga ko leži na bogatstvu.

Pila je kafu iz automata i kradomice bacala pogled na sat. Sekunde su joj dobovale u slepoočnicama. Tačno u devet će ponovo sići sa scene. Da nije tako, mozak bi joj se prosuo u paramparčad. Ipak, bilo je već devet i pet kad se noćni radnik konačno pojavio. Čak i ako je primetio koliko u njoj sve ključa, to ničim nije pokazao.

„Tata ti sedi napolju i čeka”, rekao je.

Vidar Bjernlund je parkirao na uobičajenom mestu pored pumpe za dizel. Sedeo je u ofucanom *volvu* i stezao volan šakama nalik kandžama. Na zadnjem sedištu poput senke sedeo je Simon, pogleda prikovanog za telefon. Očešala mu je koleno dok je vezivala sigurnosni pojas, a on načas podiže pogled i susrete njen. Osmehnuli su se jedno drugom.

Vidar je okrenuo ključ, automobil se zakašlja i probudi. Stara krunjica rodila se početkom devedesetih i bila je pogodnija za otpad nego seoske puteve, ali kad mu je to jednom prilikom spomenula, otac je samo slegnuo ramenima.

„Možda ne prede kao mačka, ali svejedno prede.“

„Ne misliš kako je došlo vreme da stisnemo zube i kupimo nov?“

„Ama, ni u ludilu. Kupiti novi auto je isto što i bacati pare niz vetar.“

Liv se opet okrenula ka Simonu, koji je dugim nogama i rukama koje su nabubrile ispod jakne zauzimao čitavo sedište. Promena se prikrala tako da je nije ni primetila i jednog dana je pored nje odjednom sedeo odrastao čovek. Buckaste obraščice zamenile su oštre crte lica i riđaste dlačice kojih je svakog dana bilo sve više i više. Od njenog mekanog, debeljuškastog dečaka više nije bilo ni traga. Vapila je za njegovom pažnjom, ali je izgleda nije primećivao, već je ushićeno kuckao po telefonu, duboko uronjen u neki drugi svet u kojem za nju nije bilo mesta.

„Kako je bilo u školi?“

„Dobro.“

„Škola“, frknuo je Vidar. „Čisto gubljenje vremena.“

„Ne počinji“, odvratila je Liv.

„U školi naučiš samo tri stvari: da piješ, da se biješ i da juriš za suknjom.“

Vidar je pomerio retrovizor kako bi mogao da vidi unuka.

„Grešim?“

Simon je sakrio usne ispod kragne, ali Liv je primetila kako se smeši. Matori mu je bio zabavniji nego njoj i umeo je da se nasmeje na dedine opaske od kojih bi se u njoj rasplamsao bes.

„Tako pričaš samo zato što nikad nisi stekao obrazovanje“, odbru-sila je.

„A šta će mi? Već sam znao kako se pije i tuče, a ni devojaka nije bilo malo. Bar ne dok sam bio mlad.”

Liv je zavrtela glavom i skrenula pogled ka šumi. Izbegavala je pogled na šake ispresecane venama koje su stezale volan i starački dah koji je pržio vazduh. Asfalt se uskoro pretvorio u šljunak, a drveće se približilo. Nije bilo drugih automobila, farovi su samo razgonili tamu. Zakopčala je poslednju dugmad na radnoj košulji i noćima prešla preko grudi i vrata. Svrab se uvek pogoršavao na putu kući, kao da je telo uzalud želelo da iskoči iz sopstvene kože. Na hiljade mrava milelo joj je po temenu i duž ruku, pa bi joj došlo da se drapa dok ne prokrvari. Ako su Vidar i Simon nešto i primetili, to su zadržali za sebe, isuviše je ličilo na nju da o takvim stvarima čuti. Dečakov telefon je brujaio u odmerenim razmacima, zahtevajući njegovu neprekidnu pažnju. Starac je upirao pogled u put i škrgutao zubima. Radije je prežvakavao reči nego što bi se od njih rastao.

Kad su stigli do Edesmarka, najobičnije pustopoljine kako mu i ime kaže, uobičajene uspomene navreše u njoj – koliko je samo puta iskočila iz automobila i bežala u zagrljaj šumarka, kao da su je smrče mogle zaštititi. Seoce se prostiralo kao poslednja postaja duž puta koji više nije vodio nikud. Nekoliko kilometara ka zapadu gutalo ga je rastinje i ruševine onoga što je nekad bilo. Ako bi kolima zaobišao seoce, čoveka bi obuzeo osećaj da se i šuma sprema da ga proguta. Komšijske kuće počivale su na sigurnom odstojanju, razmaknute borovima, močvarnim tлом i crnookim jezercetom koje se nalazilo u sredini i odražavalo pustoš. Postojalo je četrnaest gazdinstava, ali samo pet beše nastanjeno. Ostale kuće stajale su nakrivljeno, sa zamandaljenim prozorima i ožiljcima od nevremena, na putu ka urušavanju i pokopu.

Liv je ova polja poznavala bolje nego sopstvenu dušu. Noge su joj gazile vijugave stazice u šumi i znala je gde drema svaki izvor, žbun ogrozda i zaboravljeno vrelo. Poznavala je i ljude, iako ih je izbegavala. Umela je da prepozna smeh i mirise nošene vetrom i nije morala da proviri kako bi saznala čiji se to automobil šunja preko šljunka ili čija motorna testera preseca tišinu. Čula je lavež njihovih pasa. Klepetuše njihovih krava. Ta polja i ljudi su je istovremeno gušili i davali joj život.

Gazdinstvo Bjern, dom iz detinjstva, nalazilo se na uzvišenju, bezbedno ograđeno šumom. Iz svoje sobe na prvom spratu nazirala je crno oko jezerceta u dolini. Vidar je sagradio kuću pre nego što se rodila, a tu je i ostala, iako je već zagazila u zrelo doba, mada se još kao dete zaklela da nikad neće ostati. I ne samo što je ostala, već je i dopustila da Simon odraste na istom mestu bogu iza leđa. Tri naraštaja pod istim krovom, kao što se nekad iz nužde živelo. Potrebe za tim sad nije bilo, osim one koju su ljudi stvarali kako bi se čvrsto držali jedni drugih. A što je vreme duže proticalo, bilo je sve teže baciti pogled iznad smrča i zamisliti sebe na nekom drugom mestu. Tad je bilo jednostavnije polako dozvoliti da te okolina proguta zajedno sa ostatkom seoceta.

Vidar je skrenuo prema prilazu kući i nakašljao se da oslobodi glasnice žice.

„Dome, slatki dome”, rekao je i zagledao se u trošnu kuću na uzvišenju.

Motor je radio u prazno, a Simon se izvukao iz kola i nagnuo preko zaštitne ograde. I otpozadi ga je jedva prepoznala – ta široka ramena i volovski vrat. Pošto je Simon podigao prečku, Vidar je polako uvezao auto i čim je prošao, Simon ju je spustio i ponovo zaključao. Liv je zagrebala noktima po upaljenom vratu dok su ulazili u dvorište.

„Više nije dete”, rekla je.

„Ne, sva sreća.”

Pogledala je u oca i shvatila da je vreme i na njemu ostavilo traga. Vidar se s godinama skupio, naborana koža visila mu je preko kostiju i davala utisak kako iznutra polako kopni. Ipak, životna snaga i dalje mu je gorela u očima, poput dva postojana plamena kad ju je posmatrao. Okrenula je glavu i susrela se sa sopstvenim praznim pogledom u staklu. Sumrak je odavno ugasnuo, ostao je samo mrak.

*

Lijam Lilja posmatrao je sebe u izandalom ogledalu. Dugačka pukotina u staklenoj ploči prelazila mu je preko lica, izobličienog nosa i obraza poput ožiljka. Donja polovina lica se pomerila. Beli zubi usred

tamne bradice. Gornja polovina se nije smešila. Gledale su ga prazne oči. Izazovne, kao da bi da zapodenu kavgu. Da nisu bile njegove oči, nikom drugom ne bi otrpeo takav pogled. Da ne okrene glavu.

„Šta radiš više? Je l' se šminkaš unutra?“, začuo se Gabrijelov glas s druge strane vrata.

„Brzo ću.“

Lijam je odvrnuo slavinu, tutnuo ruke ispod hladnog mlaza i ispljuskaao lice. Peckala ga je ranica na obrazu, a zub u donjoj vilici ga je i dalje boleo. Ipak, rado je prigrlilo bol, činio je svet jasnijim.

U osvetljenoj radnji pratio ga je pogled noćnog radnika. Stariji ćelavi muškarac nervozno je treptao. Lijam je osetio kako mu u grudima raste nemir kad je ugledao muškarca, osetio je kako mu se lice zatvorilo i ukočilo. Kako se vreme usporilo. Gabrijel je nemarno pritisnuo čips na grudi, tako da je zašuškalo.

„Evo doručka. Kupio sam i cigarete.“

Sedeli su u automobilu i pili ledenu *koka-kolu*. Nebo se ozarilo, ali sunce se nije pomaljalo iznad krošnji. Gabrijel je trpao u sebe čips manje od deset minuta, a onda veštima prstima uzeo da smota džoint.

„Proverio sam uzgoj juče“, rekao je. „Dve sijalice su crkle, moramo da nabavimo nove.“

Lijam je zgužvao kesicu i pokrenuo motor.

„To je sad tvoja obaveza. Više se ne bavim time.“

„Biljke bogami lepo napreduju“, odvratio je Gabrijel kao da ga nije čuo. „Najbolje koje smo imali dosad. Razmišljam da im podignemo cenu.“

Lijam je zagledao automobil parkiran do njihovog. Na suvozačevom sedištu sedela je žena i stavljala ruž, a onda široko otvorila usta koja su se pretvorila u opasan crveni krug. Pitao se čime se bavi i da li ima dece. Možda kuću s dvorištem i ljuljaškama. Vozač, verovatno njen muž, vratio se s pumpe i skljojao iza volana. Nosio je naočare s jeftinim okvirom i imao zalizanu kosu. Lijam je podigao ruku i zagladio skalp, ali nemirni čuperki se nisu dali ukrotiti. Ma koliko da se trudio, nikad neće izgledati kao oni, kao obični ljudi.

Ostavili su Arvidsjaur za sobom, pratili vijugave puteve koji su ih udaljavali od ljudi, dublje u netaknuta polja. Velika zamrznuta jezerska ogledala sa obe strane puta rumenela su zajedno s nebom. Gabrijel je pušio džoint sklopljenih očiju i prekidao tišinu ozbiljnim napadima kašlja. Zvučalo je kao da su mu se rebra otkočila i čangrljala u grudima. Ispod donje usne imao je ožiljak zbog kojeg mu se leva strana usana oklembesila, posledica udice koja ga je zakačila dok je bio dete. Doduše, Gabrijel je svima govorio kako je to od posekotine nožem. Ta priča mu je više odgovarala.

Pored jezera uzdizala se samo šuma, tesno zbijeno drveće i mrak koji su okruživali ispucali asfalt, a Lijam je osećao neprijatnost u stomaku.

„Je l' on zna da dolazimo?”

Gabrijel se nakašljao, a zapah neopranih zuba i dima ispuni auto.

„Zna.”

Železničke šine zarasle u travu pojavile su se niotkuda i neko vreme ih pratile dok ih šumsko rastinje nije prekrilo. Provezli su se pored napuštene železničke stanice obrasle snenim zelenilom. Zardali vagoni stajali su prošarani rupama kao od metaka, kroz koje se probijalo mlado drveće i kojekakvo žbunje. Malo dalje počivali su ostaci seoskog gazdinstva, okruženi praznim baštama u kojima su izdžikljala trava i zamrli cvetovi čekali na zapoved sunca da se pridignu.

Asfalt se pretvorio u šljunak, a Lijam je skrenuo na uži put, a onda na još uži. U početku bi uvek pogrešio, jer još nije imao vozačku dozvolu, a vozali su se ukradenim kolima. Tad je put do Juhine kuće postao nalik lavirintu u pustopoljini, i to je bila suština. Niko nije ni trebalo da ga nađe.

Pored crnog potoka koji je šumio, među drvećem se nalazila nekrečena brvnara. Nije imala ni struje ni tekuće vode. Lijam je parkirao na bezbednoj udaljenosti i neko vreme su sedeli u tišini da se priberu. Tračak dima dizao se iz dimnjaka i prekrivao šumu kao ćebence. Prizor je mogao da deluje spokojno da nije bilo mrtvih životinja. Dva tela su visila s drveća, odrana i bez glave. Ogromni komadi mesa presijavali su se na svetlu.

Kad su otvorili vrata automobila, dočekali su ih šuštanje među jelama i žuborenje potoka. Lijam je uzeo plastičnu kesu s kafom i travom izbegavajući da gleda u obešeno meso. Na trenutak ga obuze mučna pomisao da su to ljudi koje je Juha raskomadao i obesio.

Juha Bjerke, vuk samotnjak koji je izabrao da se osami i retko se pojavljivao među ljudima. Pričalo se da ga je na to nagnala nesreća u lovu devedesetih, kad je Juha slučajno ustrelio rođenog brata tokom lova na losove. Policija nije otvarala istragu, ali majka mu nikad nije oprostila, a bilo je mnogo onih koji su tvrdili da je to uradio namerno, u naletu ljubomore. To se zbililo pre nego što se Lijam rodio i jedino je zasigurno znao da Juha izbegava ljude koliko i oni izbegavaju njega.

Pas je izašao iz žbunja i njih dvojica su stajali potpuno mirno kad ih je nanjušio i nakostrešio se. Oglasio se grlenim lavežom, iako ih je sad već prepoznao. Gabrijel je pljunuo u travu.

„Tako bih rado ubio tu prokletu zver.”

Pas je pohitao ka njima dok su se kretali prema kući.

„Hajde ti prvi, Gabrijele, više mu se sviđaš.”

Lijam je osetio kako mu se telo ukočilo dok se približavao kući. Posete Juhu u njemu su uvek budile nelagodu, iako su retko morali da ga vide. Obično bi samo ispružio ruku dovoljno dugo da preda novac i uzme robu. Nije bio baš raspoložen za ćaskanje. Ipak, svaki put kad bi se usamljena kućica ukazala pred Lijamom, mišići bi mu se zgrčili.

Isto je bilo i s Gabrijelom. Potpuno bi utihnuo, nekoliko koraka iza Lijama. Možda je to bilo zbog pustoši i što su se nalazili na Juhinom posedu. Ili možda zbog tragedije koja se nadvijala nad usamljenim čovekom poput olujnog oblaka. Iako je od nesreće prošlo mnogo godina, tuga je bila duboko urezana na njegovom licu. Ima nešto strašno u vezi sa čovekom koji je izgubio sve.

Lobanja jelena visila je traljavo zakucana na ulazna vrata i snažno se zatresla kad je Lijam pokucao. Pas im je dahtao oko nogu, a iz unutrašnjosti kolibe začulo se šuškanje, noge su se vukle preko istrošenih podnih dasaka. Vrata koja su bila odškrinuta otkrivala su mršavu senku u procepu. U kaminu je gorela vatra i senke plamičaka su igrale u tami. Juha je isturio glavu i namrštio se zbog svitanja. Bio je dovoljno

star da im bude otac, imao je između četrdeset i pedeset godina, ali telo mu je bilo čvrsto i žilavo kao u mladića. Duga kosa padala mu je preko leđa vezana u rep, a lice mu je bilo izborano vremenskim prilika i nesrećom.

Bez reči, uzeo je torbu od Lijama, nagnuo se napred i omirisao travu da se uveri da je prava pre nego što im je predao novac. Lijamu je bilo dovoljno da baci pogled na novac kako bi shvatio da ga nema dovoljno. To ga je zbunilo. Juha Bjerke nikad nije bio od onih koji su pokušavali da muljaju sa isplatom.

„To je samo pola.”

Juhine oči ispunile su se čudnom svetlošću.

„Šta?”

„Morate da platite ceo iznos, ovo je samo pola.”

Juha je kliznuo nazad u senku brzinom mačjih pokreta. Jednu ruku je držao iza leđa kao da nešto krije, možda oružje. Lijam je osetio kako mu srce snažno damara.

„Uđite načas”, rekao je Juha iz mraka, „pa da porazgovaramo.”

Lijam je tutnuo svežanj novčanica u džep i bacio pogled na Gabrijela. Delovao je bledo i zbunjeno. Ovo je bilo nešto novo, Juha ih nikad nije pozvao unutra. Pošto bi dobio ono što je želeo, oterao bi ih kao da su psi litalice koje ne može da priušti jer ih mora nahraniti. Sad ih je prvi put pozvao da pređu prag. Na svetlosti vatre Lijam je video kako lovačke puške u sjaju vise u urednim nizovima pored otvorenog kamina. Iznad kamina bio je poredan red malih životinjskih lobanja koje su bespomoćno zevale u njih.

„Hajde”, reče Juha. „Neću vas pojesti.”

Nekoliko trenutaka bez daha jedino su čuli pucketanje vatre i vetra u krošnjama. Juhin zagonetni osmeh pozivao ih je u kolibu. Lijam je napunio pluća svežim vazduhom pre nego što je ušao. Toplina malog prostora obavila ga je, nozdrve su mu se ispunile čudnim mirisima, a oči borile da razaznaju sve što je skriveno ležalo u tami. Kao da je zakoračio pravo u jamu. Mračnu, treperavu zamku.

Liv je u zoru bila sama. Svetlost se probijala između ogoljenih breza i poput svetleće kraste prekrivala crnu šumu. Stajala je leđima okrenuta prema dvorištu i izbegavala da se okrene. Dah koji je izlazio kao para bio je poput štita protiv sveta. Nije videla upaljena svetla, niti čula da je neko doziva. Tek kada je mršavi pas izašao iz žbunja i stao da se vrti oko nje, zabila je sekiru u deblo i okrenula se.

Vidar je stajao na tremu, očiju poput crnih ambisa.

„Dođi da jedeš”, doviknuo je promuklim glasom.

I otišao. Liv je skinula jaknu i nevoljno krenula prema kući, dok su joj koraci odzvanjali u tišini.

Starac i dečak sedeli su u kuhinji obavijenoj mirisom kafe. Vidarove šake su se u toku noći zgrčile i do jutra su mu se prsti pretvorili u kandže kojima je jedva mogao da prinese šolju ustima. Simon mu je sekao parčiće hleba i mazao ih sa usredsređenom tačnošću.

„Jesi li popio lekove, deda?”

Vidar je nastavio da žvače. Lekovi ga ni najmanje nisu zanimali i da nije bilo Simona, koji bi svako jutro poređao pilule u urednu dugu ispred sebe, nikada ih ne bi uzeo.

„Nemoj ih uzimati s kafom, dobićeš gorušicu.”

„Majka mu stara, zvočaš kao neka baba!”

Međutim, Vidar je progutao tablete, jednu po jednu, i kad je završio, nežno je potapšao Simona po ruci koja je sad bila veća od njegove, i dečak se osmehnuo oborivši glavu. Liv je skrenula pogled pitajući se od koga je nasledio dobrotu, tu svetlost. Od nje sigurno nije.

Otišla je u sobu da se presvuče. Vrata Simonove sobe bila su otvorena i gvirnula je u polumrak. Ćebe je skliznulo s kreveta i ležalo poput smotuljka na podu pored ostrvaca prljavog veša i knjiga koje nisu stajale na policama. Zavesa je bila navučena, a jedina svetlost u sobi poticala je od starog računara koji je zujao na stolu. Kupila mu ga je uprkos Vidarovom protivljenju i računar je usamljenom dečaku postao nešto poput prijatelja. Tu se odvijao čitav život o kojem nije znala ništa.

Stajala je s licem uz poluodškrinuta vrata udišući tinejdžerski vonj, znojave čarape i teskobu. Načas je osluškiivala njihove glasove u kuhinji pre nego što je otvorila vrata i ušla. Kolena su joj klecnula kad je